

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

A SEVENTEENTH-CENTURY AUTOBIOGRAPHY

A PICTURE OF JEWISH LIFE IN BOHEMIA AND MORAVIA. FROM A MANUSCRIPT IN THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY.

By ALEXANDER MARX, Jewish Theological Seminary
of America.

CONSIDERING the scarcity of autobiographical writings in Jewish literature, the publication of the short text here offered to the reader does not require an apology. The author, who was born in 1668, was a plain man, gifted neither with great scholarship—his style being in many parts very poor—nor with particular brilliancy. His story, which extends over the first seventeen years of his life (1668–85) only, but was written many years later, is on the whole commonplace, but in spite of this it will be found to be of considerable interest as a human document. Our author was undoubtedly a Schlumiehl. This characteristic is probably responsible for the curious fact that while the names of his parents and grandparents, brothers, aunts, and other members of his family are mentioned,¹ his own name appears nowhere in his little note-book. He was, however, a fairly good observer, and the value of this short autobiography lies in the typical description of everyday life of the Jewish inhabitants of a Bohemian village, such as we seldom meet in our historical sources because it was considered too trivial. Of particular interest are the facts

¹ See the Family Tree of the writer.

we gather about the relations of the Jews to their gentile neighbours, and more especially to the nobility of the villages, about the jealousy existing among themselves as well as about the state of Jewish teachers and Jewish education in general. The author's observations are not limited to the small villages in this respect ; he had occasion to gather information in regard to larger Jewish communities like Meseritsch and even Prague, and there, we must say, conditions were decidedly better. His own father had in the course of his eventful life acted for a few years as elementary teacher in the community of Lichtenstadt before he became in turn a distiller, a pedlar in jewellery, an arrender and 'Hofjude' of a small Count, &c. His experiment in teaching his two sons at the same time, irrespective of the difference in their ages and their knowledge, selecting the treatise of Sotah by which to introduce his younger son into the intricacies of the Talmud, does not give us a very high opinion of his accomplishments as a pedagogue.

The author speaks of only one of his teachers with love, and to him and his wife he indites a touching memorial with the statement that, while he taught the boys Talmud, she inculcated the fear of God and the beauty of a virtuous life.

The description of the ravages of the awful plague which in 1681 devastated Bohemia and in Prague alone had over eighty-three thousand victims,² is really remarkable with its gruesome details.

² See Haeser, *Lehrbuch der Geschichte der Medicin und der epidemischen Krankheiten*, vol. III, p. 415 (Jena, 1882), and P. R. Redlich, *Historia pestis annis 1680 et 1681 Praga grassatae* (Prague, 1682), quoted by Haeser, which is inaccessible to me. I owe this reference to Dr. Harry Friedenwald.

The great historical events of the time likewise did not pass without leaving their impress upon the life of the little Bohemian villager. The outbreak of the Turkish war, heralded by a comet,³ drove him home from Meseritsch, just as the Chmielnicki persecutions drove his grandmother from Poland a generation before.

Most of the persons who played a part in the life of our author are entirely unknown, but by a happy coincidence some of the most prominent Rabbis of his country are mentioned in his biography. His grandmother was the sister of the famous Moravian 'Landesrabbiner' R. Menahem Mendel Krochmal.⁴ In the house of this Rabbi the mother of our author received her education, and his son, R. Judah Loeb,⁵ who in later years filled his father's place, proved in turn a godsend in the life of the father of our author, inasmuch as he generously lent him jewellery and other merchandise, thus enabling him to earn a proper living. His grandmother on his father's side was a granddaughter of the renowned cabbalistic author, R. Eleazar Perels.⁶ R. Jacob Backofen, more commonly called

³ The various opinions expressed as to this comet caused Pierre Bayle to publish a famous little book which, in the English translation before me, bears the title : *Miscellaneous reflections occasion'd by the comet which appeared in December 1680. Chiefly tending to explode popular superstitions. Written to a Doctor of the Sorbonne by Mr. Bayley [sic]. Translated from the French. In two volumes.* London, 1708.

⁴ See Horodetzki, *Hagoren*, II, 32-7; D. Kauffmann, *ibid.*, 38 seq.

⁵ See Kauffmann, *ibid.*, 40-41.

⁶ See Kauffmann's note in Hock, *Die Familien Prags*, Pressburg, 1892, p. 282, and the literature quoted there; also A. Berliner, *Abhandlung über den Siddur des Schabtai ha-Sofer aus Przemyśl*, Frankfurt a. M., 1909, p. vii. It is not quite clear what our author means by his statement, 'his son was Moses Kuskes'. Kuskes was the family name of R. Eleazar Perels' father-in-law, but hardly of his own son.

Reischer,⁷ who died as Rabbi of Metz in 1733, was a very well-known talmudic writer. His *Minḥat Jakob*, which our author mentions, appeared in 1689. Our writer thankfully records the readiness of that great scholar to instruct him in his boyhood, but he adds that his masterful wife, the proud daughter of the Bohemian Landesrabbiner R. (Benjamin) Wolf Spira,⁸ did not permit it.⁹

As to Meir, the Shoḥet of the community of Vienna, the father of our writer's step-mother, some information is to be found in the genealogical letter of his son Moses, published by L. Lazarus.¹⁰ We learn that he was a nephew of the rich Kappel Fraenkel, that after the expulsion from Vienna in 1670 he settled in Meseritsch, where he died, and that he had three more sons in addition to the two mentioned in our account. Several of the family names we come across are known to us, through Hock's valuable work on the Prague families, to have been current there, e.g. Fleckeles, Wagenmacher, and Günzburg. The member of the latter family, who employed our author as a tutor for his sons for a short time, Moses G., might be identical with the R. Mosche Kintzburg who, according to the curious account of the pageant arranged in Prague on May 18, 1716, in honour of the birth of Prince Leopold of Austria, published by Schudt,¹¹ acted as leader of the

⁷ See Steinschneider, *Cat. Bodl.*, 1248-50, Fuenn, *כנסת ישראל*, 575-6, *RÉJ.*, VIII, 271-3.

⁸ See Hock in K. Lieben, *Gal-Ed*, Prag, 1856, p. 39, no. 65.

⁹ The same lady, after her husband's death in 1733, prevented by her energetic protest the election of R. Jonathan Eibeschütz as his successor in the Metz Rabbinate. See the letter of her grandson Nehemiah Reischer in Emden's *שפת אמת*, Lemberg, 1877, f. ii b, cp. *RÉJ.*, VIII, 273.

¹⁰ *MGWJ.* 56, 1912, pp. 352-3.

¹¹ *Jüdische Merkwürdigkeiten*, vol. IV, continuation III, p. 153.

scribes. Probably he is the Moses ben Loeb Kinzburg who died September 12 of the same year.¹² The difference in the spelling of the name may be due to a slip of memory of the writer who uses the more common spelling.

Some of the identifications of geographical names¹³ in the text are due to my revered teacher, Professor Berliner, who many years ago had borrowed my copy of the manuscript and wrote the transliterations of these names on the margin. Polna for פאלין was suggested by Professor Deutsch, who also considers it possible that פאלא, פאלד, and פאלד is the village of Wostrow.

The manuscript from which the following text is taken forms part of a collection presented to the Jewish Theological Seminary by Messrs. Moses and Marks Ottinger. It is briefly described in Catalogue XI of Messrs. Schwager & Fraenkel, Husiatyn, under no. 110. It is an autograph written in a cursive German hand; it measures 13.7 × 9.5 cm. It begins with the title ספר הזכרונות, followed by three blank leaves. The autobiography fills fols. 1–11 a; between fols. 10 and 11 the author evidently tore out a leaf. The next page has a short note on his travels, which forms a kind of continuation of the text, and is printed here as such, together with a set of good resolutions drawn up at various times, which contain some further biographical material and are characteristic of the writer, but do not seem to require translation. They are found on fol. 34 of the manuscript. Fols. 12–25 contain ethical and philosophical reflections in fifteen paragraphs, interrupted by cabbalistic combinations (15 a) and blank pages (15 b–17 a).

¹² Hock, *loc. cit.*, 66; note 2, תע"ז is a misprint for תע"ו.

¹³ They mostly do not occur in M. Grünwald's article in his *Das Jüdische Centralblatt*, VIII, pp. 37–42.

An account of troubles the writer had in Zante some Friday begins fol. 34 b, but breaks off in the middle. On fol. 42 we find some dietetic rules to strengthen the memory, including the advice to eat only once a day at noon; on fol. 45 a a letter of recommendation of the central academy of Venice (הישיבה הכללית אשר פה ויניציאה) for a poor man who had been deprived of his all by robbers during his travels; neither the name of the poor man (our writer?) nor the signatures are reproduced, and the date is incomplete (שנת הנה אנכי, perhaps שלח [see Exod. 23. 20] is to be added, making 5479-1719). On fol. 46 a, he copies an amulet obtained from the pupils of R. Moses Sacuto; the end of the booklet (52 b-53) contains business entries about parchments purchased for and loans received from various persons. The names occurring here are: R. Benjamin Cohen of Reggio (מוריני מוהר"ר בנימן הכהן מרגינא), Castel Bolognese, Abraham and Samuel Corinaldi, Esra Cantan, Hananel, Michael Malach, Isaac Rabbino, Eliezer ibn Roi, &c. The rest of the volume is mostly blank.

Although the text offers no difficulties,¹⁴ the following translation was not thought to be superfluous owing to the general interest of the autobiography. Naturally it does not aim at literalness while trying to give a fair reproduction of the writer's account.

For the convenience of the reader, the writer's statements about his family are summarized in the following family-tree:—

¹⁴ As we deal with an autograph, the text is reproduced as it is in the manuscript without any corrections. I have not considered it necessary to draw attention to the numerous inaccuracies of the writer, his serious grammatical mistakes, and so on. They are characteristic of the man, just as the fact that he hardly ever makes a period, and only once a new paragraph in the whole account.

ספר הזכרונות

סדר היחס שלי לא ידעתי אלא מד' דורות למעלה ממני שמעתי מפי זקני כהח"ר יעקב ז"ל שאביו היה בא מפולניא והיה בחור מלומד בתורה ולקח אשה בק"ק קעלין במדינת פיהם ושמו כהח"ר אברהם הלוי ז"ל והוליד את אבי זקני כהח"ר יעקב ז"ל ומת ונשאר אבי זקני הנ"ל יתום קטן גלל זאת לא ידע מאיזה קהילה מפולניא היה אביו ומי משפחתו, אבי זקני ז"ל לקח לאשה מרת ליבלה ז"ל בת כמוהר"ר קלמן מבזעניץ היה חתן של מוהר"ר אליעזר פערלש שעשה ספר דמשק אליעזר ופירוש על ספר הקנה ושאר ספרים בנו היה שמו כמוהר"ר משה קוסקוס ז"ל כולם היו דרי ק"ק פראג והוליד כמה בנים זכרים ומתו ולא נשארו לו כי אם אבי יחי' ושמו כמוהר"ר אברהם הלוי יצ"ו ושתי בנות אחת שמה רבקה ושנית מרת פעסלי ואבי יחי' למד תורה בנעוריו והיה בן יחיד לאביו ולאמו והיה חריף ומפולפל ומצא חן בעיני גדולים ורבנים ונתנו לו לאשה בת גדולים וחשובים מרת נענדל בת כהח"ר יחזקאל ז"ל מק"ק חעלם ממדינות פולין קטן ואבי זקני כהח"ר יחזקאל ז"ל הנ"ל מת בפולניא קודם שבאו השנים רעים והחרבנות שהיו בפולניא ע"י חמיל י"ש ואמי זקני מרת נוחה ז"ל נשארה אלמנה עם היתומים שלשה בנים זכרים ושני בנות קטנות אבל הונד לי שהיא היתה אשת חיל רב פעלים פיקחת והחייית את ביתה בטוב ובנעימים עד שבאו המהפכה גדולה של כל מדינות פולין ברחו משם ובאו למדינת מערין לק"ק ניקלשפורג ומצא את אחי' אשר היה רב ומ"ץ של ק"ק הלז ורב כל המדינה ושמו היה הרב הגדול מוהר"ר מנחם מענדל קראחמאל ז"ל בעל מחבר שו"ת של ספר צמח צדיק ובביתו נתגדלה אמי מורתי מרת נענדל ע"ה ומת הרב הנ"ל והניח בן שהיה ממלא מקומו ברבנות והיה שמו הרב הגדול מוהר"ר יהודא ליב זצ"ל והוא הישא את אמי מורתי לאבי יחי' ונתן לה נדן גדול כאלו היתה בתו והכניסה עם אבי יחי' לחופה בכבוד גדול בק"ק ניקלשפורג ואבי יחי' הכניסה לביתו שהיה דר בק"ק מעזריטש במדינות מערין ואז הפעם אבי זקני החר"ר יעקב הלוי ז"ל היה עשיר ועומד בהצלחתו ואמי זקינתי שהיתה אשתו היתה צדקות ובעלת גמילות חסדים עד מאד ומשכמת ומערבת בב"ה וכן היתה אמי מורתי מרת נענדל ע"ה ביתר שאת וביתר עז בחכמה ובתבונה ואבי יחי' היה עוסק בתורה ובחורף שלשה או ארבעה שנים אחר הנשואין באו הישמעאלים והקדרים למדינות מערין להחריבה וברחו מבתיהם בבהלה

ורעדה למדינות פיהם וכמעט שהיה בעל העשיר נקי מנכסיו ולא נשאר בידם מעט מנכסיהם וחזר אבי זקני כהח"ר יעקב הלוי ז"ל עם שתי בנותיו ואשתו ואבי יחי' עם אמי ע"ה וב"ב נשארו במדינות פיהם והלכו עד קצה מדינות פיהם והגיעו לק"ק ליכטן שטאט ושכרו הק"ק את אבי יחי' למלמד תינוקות ועמד שם איזה שנים ואח"כ חזר ומצא ביתו ריקם מכל דבר התחכמה אמי מורתי ע"ה וחגרה בעוז מתניה ותאמין זרעותיה והכינה לעצמה להחיות את ביתה במעשה ידיה ומפרי כפיה לעשות יין שרוף בלנביקו של נחושת הנהוג במדינות אלו לעשות משיפון והיא מלאכה כבדה וכן עלה בידה שהצליחה וה[ר]יחה ואבי יחי' ישב ועסק בתורה ויהי היום והנה איש קדוש עובר עלינו הוא הרב הגדול מוהר"ר לייב זצ"ל שהיה אז אב"ד בק"ק טרייבטש ומצודתו פרוסה על הקהילות הסמוכים ובתוכם ק"ק מעזריטש אשר שם הוא ביתו של אבי יחי' ונתאכסן בבית אבי וראה בצרת אמי מורתי ז"ל ורחם עליה כאשר היה בן דודה ועשה חסד אם [צ"ל עם] אבי יחי' ונתן בידו איזה סחורות של כסף וזהב כמו טבעתי' ושאר כלים בהמתנה כדי שירגיל עצמו לשאת ולתת באמונה ובחכמה ובתבונה וכן עשה והצליח והרויח ומגלגלין זכות ע"י זכאי שע"י נתקרב אל השר העיר הזאת ומצא חן בעיניו ונתן בידו הברנר וויין הוז שהיה עושים בה עם שמונה קעסלין גדולים ונתן לו משרתים לעשות המלאכה ותבואת דגן לעשות ממנה היין שרף ואבי היה פרוע לו בסוף השנה הקרן וסך מסויים רויח למסים וערנונות כנהוג שם ומכאן ואילך עלה למעלה ולגדולה ואמי מורתי הולידה לו [בת א' הי' מתחילה ומתה]¹⁵ בנים זכרים שלשה הראשון אחי ה"ה הגביר המרומם כהח"ר קלמן והב' אני העני והדל ונבזה והג' היה שמו משה ומת אחר מיתת אמו תוך השנה. ויהי כי נחה ושקטה אמי ז"ל מיגיעתה באו לה חלאים משונים מחמימות והאדים של האש והעשן של היין שרוף ומתה כשהיתה לערך בת שלשים וד' שנים זכותה יעמוד לנו בכל צרותינו כי לא היה כמותה בכל העיר וחוצה לה בחכמה וביראה ובמעשים טובים ומתה ביום השבת פ' בחוקתי כ"ד ימי' לחדש אייר שנת התל"ב ואני הייתי אז בן ד' שנים ואחי הגדול בן ז' שנים ובתוך השנה לקח אבי יחי' אשה גדולה מרת פריידל תחי' בת כמוהר"ר מאיר שוחט דמתא ק"ק ווינא ואז נתן אבי יחי' את אחותו מרת פעסלי תחי' לאשה להיקר כהר"ר שמואל ניסו ועשו חילופי' ואשת אבינו יחי' היתה ילדה מעט שנים לא ידעה לגדל אותנו בנקיות כפי הצורך לבנים קטנים וכמה פעמים חלינו ולולי חסדי ה'

¹⁵ Added between the lines.

וחסדי אמי זקינתי אם אבינו מרת ליבלי ז"ל וגם הבנות שלה כולם כאחד שוים לטובה לגדל אותנו אעפ"כ מת הילד משה שהיה נשאר בן שנה במת אמתנו ויהי אחר מיתת אמי אבי יחי' התחיל לבקש לו גדולות ושררות [שבחיי אמי ז"ל היתה מונעת אותה ומוכיחית כאם לבנה]¹⁶ וגם אביו ע"ה השם יסלח לו היה כל ימיו קפרן ובעל מריבות וממנו קצת למד אבינו יחי' במחילת כבודו לפי שהי' עדיין בנעוריו ולא הלך בגולה לארצות רחוקי' כמוני ומצא מין את מינו וחוזר וניער שניערו רשעים ממנו שהיה מתגרה אבי עמהם כמה שנים ונפלו תחת כפות רגליו מכח אהבת השר העיר ובמשך ג' שנים מכר השר את נחלתו והלך למלחמה להלחם נגד השונאי' לארצות רחוקי' ועזב את אבי ביד השר הב' הקונה והשר הב' לא היה לבו נכון עם אבי כמשפם הראשון וא"א יחי' חשב בהיפוך וסמך על קנה רצוני' להלחם נגד אויביו היהודים והם היו רבים ויותר ערומים ודעת שקטה וישוב הדעת כי אבי אדוני יחי' ר"מ היה אז איש מהיר בכל עיניו ועשה לפעמים עסקיו בלי עצה ותבונה וחשב לעשות עסקים גדולי' להרבות הונו וכבודו יגדל ונתהפך כי אויביו הבאישו את ריחו כפני השר והלשינו עליו והשר מצא לו עלילות בעסק הברנד וויין הוז ובשאר עסקים וחבשו בבית האסורי' כמו ב' חדשים ואין מידו מציל כי השר הא' הלך למרחקי' עד שנתרצה אבי יחי' ליתן לו חצי הונו ופוטרו ואז הפעם ראו שנאיו נקמתם ואמרו¹⁷ נפל תורא חד סכינא ובקשו מהשר שיגרש את א"א עם אביו הזקן כהר"ר יעקב ז"ל מכל שבט נחלתו וכן עשה וגירש את אבי א' זה היה בחדש תמוז שנת תל"ה ואבי זקיני ז"ל ברח בהחבא עם זקינותי לפי שהיה בעל חוב להרבה גוי' ולא היה בידו לשלם ואז הפעם הייתי בן ז' שנים ואבי א' יחי' מצא דירה לפי שעה בעיר א' ושמה הומפולץ מקום אורני בגדי צמר ונשא ונתן עמהם שנה א' ואני הייתי מבוטל ונכרת מתורה ומעשים טובים ומשם נסע לכפר א' ושמו ואסוף לפי שחזר השר מעורכי המלחמה וקנה הכפר הלו לנחלתו ואז חזר א"א להסתופף בנחלתו אבל אני הייתי יורד מטה מטה בתורה ובדרך ארץ ובמוסר אח"כ התעורר א"א להביא אותי לק"ק פראג שהיה סמוך מהלך יום-ושם היה גם כן אז אחי הגדול הנ"ל וזה היה בחורף ואז הייתי בן תשעה שנים וגם שם לא עשיתי מאומה כי א"א ח"מ לא ידע לסדר הענינים כמוצרך לאב חשב להיות חס על ממנו והשכיר אותי למלמד בשכר מועט והמלמד מעט השגיח עלי ובאמת היה צריך

¹⁶ Added between the lines.

¹⁷ שבת ל"ב.

טרחת גדולה אם היה רוצה ללמוד לי לתועלת אז כי אני הייתי אז קשי הבנה וזכרון מסיבות חלאים שהייתי מלא שחין והאכילה שאכלתי היה כאש לנעורת שכן דרכם בפראג לאכול בצהרים מיני קטניות ודוחן עם מעט חמאה וזה גרם לי כליון גדול ולא היה משגיח עלי שום אדם לרפאני ואקף שבא א"א כמה פעמים לפראג לא התחכם על זה ברם זכר אותו האיש לטוב וכה"ח ל"ב פלקליש היה שמו שהאכילני בביתו וגרלני לערך ששה חדשים בשכר מועט שנתן לו אבי א"י כמו ששה גולדן אבל היה מתרצה להיות לצוותא לבנו שהיה שמו שמעון יחי' שהיה לו אז ה' שנים ואני הייתי לו לסיוע להוליכו לרבו ולהחזיר עמו על למוד הפרשה אבל באמת הייתי עניו עד מאד שהייתי אז הפעם עבד נרצע לכולם כל מה שציוו עלי לשרתם והלוואי שהיה מניח אותי אא"י בביתו כי אע"פכ הייתי מרגיל עצמי בדרך ארץ ומעט יותר בתורה כמו בכפר ואסאף בין בני הכפרים אבל א"א חס על ממנו וחזר אותי לביתו וכן אחי הגדול היה אז בבית חשב שהוא ילמוד לנו בעצמו אחי שהיה כבר בן י"ג או י"ד שנים למד ממנו דברי הגדה כמו פי' רש"י ומדרשים ושחיסות ובדיקות אבל אני היה צריך לי מלמד מיוחד אבי התחיל ללמוד עמי גמרא מסכת סוטה למד לי ההלכה פעם או שתיים ואני לא הייתי רגיל מעולם בסוגיות של אביי ורבא ולא במשנה וכן עברו וחלפו מספר ימים ושנים ולא למדתי שום דבר עד שהייתי כקון בעיניי כל הן בעיני אא"י לפי שהייתי בער מגודל בצחנות בלי נקיון שלא היה אם וזכר אני שהייתי בן י"א ולא היה לי מכנסים הנקראים הזוין ויחף בלי מנעלים ואין משגיח עלי כי באמת אא"י היה מטופל בבנים קטנים כי אז הפעם ילדה לו אשתו כמעט בכל שנה או בן או בת ובוודאי מי שהיה מבשר לו אז על מיתתי היה בעיניו בשורה טובה לפי שראה אותי בור ולא הייתי שוה לשום דבר עד שקץ בחיי אבל אחי הגדול היה אז גבור חיל עשה מלאכות כבדות בבית המטבחים ובשאר צרכים ואני תמיד הייתי מדוכה ומעונה מכל בני בית כולם מושלו בי והיה זה כמו שתי שנים התל"ח והתל"ט ובשנת הת"ם בא דבר במדינות פיהם ובפרט בק"ק פראג ואז בא חוץ לפראג הרב מוהר"ר יעקב בק אויבן מחבר מנחת יעקב עם אשתו מרת יטל ואחותה מרת פריידל בנות הרב מוהר"ר וואלף בן הגאון מוהר"ר שמעון שפירא ועמדו עמנו בכפר בביתנו וכמה ענותנותו של הרב הנ"ל שאני זוכר שהוא רצה לטרוח ללמוד עמי כמלמד תינוקות אבל אשתו מושלת עליו ולא הניחה לגמור המצוה ובחדש תמוז חוליתי אני בחולי של סימני מנפה והייסי בקרחת בעורת כמו ג' ימים ולילות והייתי כמו מת ובסוף

ג' ימים יצא בועה א' אחורי אוון על צווארי בוער כמו אש ורעדו וחלו כל בני בית והרגיש הרב הנ"ל ואשתו וברחו מביתנו למקום אחר לבית דודו לק"ק אוטיץ ואז הפעם היה הדבר סביב למקומינו והשר עשה לעזרעמא דהיינו בית קטן שני חדרים של בנין עץ ביער גדול רחוק מהמבצר כמו פרסה א' ואם בא איזה חולי לא' מהכפרים גרשו אותם מביתם והוצאו כל רכושם מביתם וגירשום ליער הלז והשר עשה מגרש סביב למבצר כמו רחוק כמה אמות לבל יתקרב שום אדם שהוא אינו מבני המבצר והניח מעט אנשים במבצר שלו והוא סגר את עצמו ולא יצא וכל אשר אתו במבצר ולא הניח שום אדם ליכנס חוץ מאבי יחי' שהיה אוהב חכמים ובעל דברים ורצה שיבא לפניו ויעמוד עמו רוב היום וכן הזהר את אא"י שגם הוא יעשה כן והזהר את כל בני ביתו שלא יצאו ולא יניחו לכנס שום אדם זר מגבול אחרים והזהר אותו באם ח"ו יחלה א' מבני ביתו שלא יעלימו ולא יסתרו אלא ילך מעצמו ויסגור את ביתו ויקח כל אשר לו בידו וילך עם כל בני ביתו ליער. והתנה עמו באם העלם יעלם אא"י את הדבר ויבוא לאונו או יתן רשות לרשעי הגוים להצית את הבית ולשרוף אותנו בתוך הבית עם כל אשר לנו ולא ימלט שום אדם. ובראות אבי שבא הדבר ומגפה בבית כנ"ל הרע לו ולא ידע מה לעשות אם יקיים דברי השר וילך ליער עם בני ביתו יכניס את עצמו לסכנה גדולה כי יתודע הדבר לבני הכפרים ורובם אנשי בליעל גנבים ורוצחים אשר לדם ולהן יהודים יערבו וחושק' ואוהבי' לעשוק ולגזול אותם בעיר בבתיהם עאכ"ו שהיו באים להשמיד אותנו ביער. ע"כ הסכים בדעתו להסתיר אותי בעליה תחת הגג וחלה את פני אביו הר"ר יעקב הלוי שהוא יתעסק עמי וכן עשה אף שהיה זקן הוא בעצמו שמש לפני כדי שלא יצטרכו שום אדם מבני הבית לבוא אל מקום ששכבתי שם אולי יועיל שלא ידליק האש המגפה באחרים וכן עמד עמי במקום סתר כמו ששי ימי' ימי'.

ויהי היום באו מלשינים אל השר והגידו איך ראו שאבי זקני ז"ל הלך עם יהודי אחר שעמד עמנו בבית עם אשתו והיה שמו שאל פאלק ז"ל שהלכו יחד לכפרים אחרים מקום שבוער אש המגפה לשאת ולתן עמהם ומיד נזר השר לגרש את שניהם מגבולו ובאם שיתראו עוד בגבולו דמם בראשם. ואז הוכרח אבי זקני ז"ל לעזוב אותי יחירי על ערס דוי כי היה סכנה להסתר שהיו מבקשים בכל החדרים והיה סכנה על הכלל כולה שלא יראו אותי ע"כ הוכרחו שניהם להתראות לעיני השר בלכתם מגבולו. אז ראה ה' בעיניו וירא כי אין איש להתעסק עמי

ושלח לי רפואה שלמה והטוב היותר שלא נפתחה הבועה שלא היה מי שיתעסק אלא נתמעטה מדי יום ביום בחדר ה' שהזמן את האלוף הרב שמשון מקמנוץ [אח אשת אבי א"י]¹⁸ שבא והורה לאבי יחי' שיקח לובן ביצה בקערה קטנה ויקח מעט אלון שיעורו כאגוז ויגס הלובן ביצה סביב בקערה עם האלון הלו' במהירות ובזריזות עד שיקרש הביצה ועשה ממנו רטיה להניח על המכה וכן עשה והושיטו לי ואני אף עפ"י שהייתי עדיין נער בן י"ב שנים וחולי הוכרחתי להתחכם לרפאות את עצמי וכן בכל ענינים המאכל והמשקה היו מביאים לי דרך סולם ושמו אותו סמוך לפתח הסולם ומיר סגרו ואני הייתי מוכרח לקום ממטתי להביאה ואני הייתי שם ישן יחיד בין ביום בין בלילה ובאותו הפעם ראיתי חזיונות ודמיונות שאין בטבע שנשארת בחיים וכן עשה ה' למען רחמיו ונתן לי כח שחזרתי לבריאותי מדי יום ביום ונחה ושקטה הקדחת הבוערת אך מקום הבועה היה תמיד בוער כאש והיה מאדם כמעט כל הפנים שלי והצואר ויהי היום נשמע קול רינה בין הגוים השכנים שהרגישו בחסרוני ואמרו זה אל זה ראה מה עשו היהודים שמת נער א' מהם בוודאי במגפה והם הסתירו הדבר ואנחנו עבדים נאמנים להשר נבוא ונגיד לו וניקח נקמתנו מהיהודים אלו דברים באו לאזני בני בית אא"י התחכם וצוה אותי שאלבש את עצמי ואתן רביד של פשתן סביב לצוארי כפל [ונגוע בראשי]¹⁹ באופן שלא יתראה הארמימות ואמר אזור כנבור חלצוך חזק ואמץ היה איש צא נא השדה דרך הן וחזור דרך הנהר לפני כל הבתים של הגוים וגם לפני המבצר ואם ישאל אותך מאין זה תבוא אמור לו מבית הספר שהייתי אצל מלמד בכפר מִנֵּן שהוא שתי פרסאות ועתה נכסוף נכספתי לביתי וכן עשיתי וברוך הנותן ליעף כח ולאין אונים וכו' הייתי דולג ורץ כאיל וכצבי עופר ועברתי לפני המבצר והכפר וראו אותי הרבה מהגוים ונשארו בכלימה ועצתם נשברה כמה וכמה שכנים באו לברש לאבי לחנות בא בנך שחשבנהו מת והוא השיב להם אתם מתים ואנו חיים לעולם וכמעט שלא הודו לו מה שהיה במחשבתם ויותר התחכם אא"י צוה לאחי הגדול יצ"ו שיעמיד סולם על האילנות של הפירות שהיה לנו בגן וצוה לי שאעלה על האילן שהוא נוטה לצד הדרך של הכפר כדי שיראו אותי העוברים ושבים שאני בריא וצוה לי שאעשה מיני שחוק והיתול לחילדים של בני הכפר והנערים שאזרוק עליהם פרות לתוך פניהם ולצעוק ולקראו בקול שחוק ושטות וכן עשיתי שחקתי ולבי היה מר זה היה עצת ה' היא תקום שנשקט הרינון וכן עשיתי כמה פעמים

¹⁸ Added between the lines.¹⁹ Added between the lines.

אבל לא יכולתי להראות לפניהם הרבה לפי שראו שני שלא היה דרכי מקדם לילך לבוש ברביד על צוארי ובפרט כמה ימים אחר ביאתי מדרכי עד שפעם אחד ראיתי גוי א' עובר לפני וידו על לחייו מכאב השנים ופניו נועמים עשיתי עליו שחוק והיתול אוי לך חושש אני שחלית במגפה עשיתי זה להראות את עצמי שחוק ובריא כמצות אבי והוא השיב לי אתה חולי המגפה תסיר הרביד מצוארך ותחתיה תעמוד הבהרת ונשארתי נבהל מפחד ונסתרתיו וה' ברחמי נתן עורן ושכחה להגנים ובכלות חודש ימים חזרתי לבית אא"י והלכתי עם אחי ואחיותי במקדם אוכל ושותה יחד ואין משים על לב ואני נעשיתי דשן ובריא אולם יותר מבראשונה ויהי בשנת התמ"א בתחלת החדש תשרי סר מר המות בעיר פראג אבל במדינות פיהם התגבר עד שנלאו למנוע ולהבריה זה מזה ובכפר שלנו חלו ומתו הרבה אפי' מן המבצר וגם אחותי לאה תח' היתה בת ששה שנים היה לה בועה של מגפה ולא היה כל כך סכנה אף שהיה מתגלה כי השר לאה וגם אא"י לא בא לפניו ובסוף חדש כסלו שקטה המגפה אבל בחדש חשון היה מגיפה גדולה סביב למקומינו ומתו כמה יהודי' ובכמה כפרים מתו כל הזכרי' ולא נשארו אלא איזה אשה ולא היה נמצא מי יתעסק עם המתים ולא ידעו לקבור אותם כי היה בחורף שהארץ היתה קשה כאבני שש והשלג גדול באותם ארצות ולא כסו אותם אלא בשלג ובאו זאבים ואכלו המתים ופעמים באו כלבים וגררו אותם מן השלג ה' ירחם על נשמתם ויהיו בצרור החיים עם נשמות שאר הצדיק' אבל בבתינו לא מת ת"ל שום א' אלא זה כמר שאול ז"ל מת בזאת המגפה כמו שני חדשים אחר שגרשו השר כנ"ל וגם זו היה לטובה שלא מת בבית שלנו ובחורף של התמ"א בחדש כסליו נראת עמוד גדול בשמים בצד מזרח נבזה עד מאד ועמד עד חדש ימים יש אמרו שהוא דבר טבעי שנקרא קומעט שמערן שנראה לפעמים בחורף הקר מאד אבל הרבה אצטננינים פתרו אותו להרבה ענינים וכן היה שבזה השנה נתחדשה מלחמה גדולה בעולם ולא שקטה עד התנ"ח ובוה החורף אא"י הרוויח הרבה והצליח בכל עניניו עשה סחורות הרבה ואני נתעוררתי מעצמי ואמרתי שאני רוצה לילך לאיזה קהילה של יהודי' ללמוד תורה כי בער אנוכי ולפי שהקב"ה הגדיל חסדו עמנו ואא"י הבטיחני ולא קיים וראיתי כמה פעמים באו אורחים ואא"י היה במוסכם להוליך אותי עמו למערין וחזר והתחרט כן עשה כמה פעמים והנמנע היה שלא עשו לימלכושים כל צורכי שלא היה אז מי שישגיח עלי בעין חמלה אשת אבי היתה מטופלת בבנים קטנים ויהי לילה אחת קודם שנסע מאא"י אני הייתי ער כל הלילה והייתי תופר לי עורות

כבשים הנקראים פעליין ועשיתי לי כמין בגד תחתון ארוך וכן עשיתי לי
 לרגלי ולקחתי לי כתונתות בננבה שלא ירגיש בי אא"י וקודם שהאיר היום
 הלכתי למקום שהכינו לאא"י השל"ט"ן ואני ישבתי שם ובבא אא"י לשב
 בשל"ט"ן עדיין היה חושך ולא האיר האור היום והרגיש וחשב שהכלב
 מהבית ישב לשם ודחה ברגליו ואני אמרתי אוי אבי אנכי בנך המוכן לשרתך
 בדרך אשר אנכי הולך עליה כדי ללמוד תורה והיו שם אנשים הרבה אורחי'
 סוחרים שבאו לקנות צמר ראוהו כולם על הרצון טוב שלי אף שאני נער
 קטן וחילו פני אבי א"י להוליכני עמו כי בוודאי יהי' אדם גדול בתורה
 ובמעשים טובים אז השיב אבי ואמר אי אפשר להוליכני לפי שאני ערום
 והקור גדול עד מאד אז הוריתי לו חכמתי כמה הכנתי לי מעצמי כל הצריך
 לדרך אז התרצה והוליכני עמו אעפ"כ היה הקור כ"כ בכח אז הפעם שכמה
 פעמים כמעט שלא הייתי מת בקור כי השלג נפל והרוח פזרו לתוך הפנים
 והיה צער גדול לאבי והיה הדבר דומה ממש לעקידת יצחק בשעת שהלכו
 בדרך שאמר המדרש²⁰ שהשמן הביאם לתוך המים עד גרונם וכו' ושלחי
 מצוה אין נוקן והגיעני עד להארשמיניק והניחני בבית המלמד אשר היה שם
 והיה נקרא שמו הח"ר יעקב מגיע והתחיל ללמוד עמי ברש"י ומדרש ודברי
 האגדה ופרקי אבות והרגיש שלא ידעתי עדיין לקרות באשמת המלמד
 הראשון שלא למדיני לקרות היטב וגם המעט שידעתי שכחתי והייתי אז
 בצער גדול עד מאד לפי שהמלמד הנ"ל היה קפדן ולא היה אדם השקט
 ובעל דעה הכנו פצענו ביישנו אבל לא ידע לתקן המעוות ולא למדני רק
 ניגון הטעמים של התורה והפטורות של המנהג ומעט האגדה ופרקי אבות
 אבל אני הייתי מיד אז הפעם מקשה וחוקר בדברי האגדה כשלמדני והוא
 כמה פעמים לעג עלי בדברי שחוק עד שהנחתי וזה היה בודאי הפסד גדול
 אבל המלמדים השוטמים אין חושבים המעוות ועמדתי שם מאד א' שנת
 התמ"א עד חצי תמוז ואכלתי אז בביתו שני חדשים הראשונים היה שוחט
 עגלים נתן לי פרנסה טובה הטחול וזרת של כבד ובכלות זמן שחיטת
 העגלים נכרת פרנסתי וירדה מטה מטה כי הוא היה עני ומפונק וגם אשתו
 אכלו דברים טובים לעצמם ולי האכילו לחם גם של כפרים שגרם לי כובד
 הראש עד מאד וכליון האצטמוכא ואני הייתי נער גלמוד לא היה לי שם
 שום קרוב וגואל וכל בני הקהילה הרגישו בחזות אפי ושאלו אותי ואם
 הייתי מניד אפשר היה לי איזו תועלת אך פחדתי מאד והייתי אז עניו
 ושפל רוח עד מאד וירא וחרד על דבר ה' וחשבתי שיהיה עון אם אמרוד

²⁰ תנחומא וירא כ"ב ילקוט שם.

ברבי עד שבא מאא"י בחצי תמוז והמלמד לא היה אז בבית ואז הפעם נסע גיסו של אא"י הר"ר שמשון ז"ל ועמד איזו זמן בהארשמיניק והיה לו בן א' שמו כמ"ר סענדר יצ"ו גם הוא היה תלמיד עם חברתי וידע מעוניי וסיפר הכל לאבי ואני הייתי מכחש אותו אעפ"כ האמן אא"י את כמ"ר סענדר יצ"ו ולקחני מהארשמיניק והביאני לק"ק מעזריטש ארץ מולדתי ושם כל משפחתי מבית אבי שני דודתי נשואות ואכלתי בבית דודתי מרת פעסלי ובעלה כהר"ר שמואל אח אם חורגתי ושם מלמד טוב בעל דעה ושמו מוהר"ר מרדכי מברודא ונכנסתי למנין בשבת נחמו ולבשו אותי מחדש בגדים נאים וקיננו בי בני גילי כי הם ידעו יותר ממני בבקיעות ללמוד הלכה עם פיר' תוספות מפי הרב ממני כי אני לא ידעתי מעולם בזה וזה היה הפעם הא' שהתחלתי ללמוד בזה המדרגה והם חברי היו פחותים ממני בשנים ובגדיהם קרועים ובליים בגדי סחבות כך היה המנהג שם ועל זה הצירו אותי עד מאד בביושים ובחרופים עד שכמעט קצתי בחיי כי הנשים שבקהילה שבחו אותי לפי שראו עניו ונוהג יותר דרך כבוד מהם וזה גרם קנאה להם ואף אבותיהם קינו בי ובאבי ובאמת היו ביניהם בני בליעל א' היה שמו אהרן בן בערל פאלק בוודאי עדיין הוא רע לבריות מרוע מעלליו שהכרתי בו וגם היה א' משוגע גדול ושמו יהונתן בן ליפמן בר דוד יצ"ו כמדומה לי שזה זכה להיות עתה בעל תורה וגם הוא לפעמים כרת אתי ברית לשלום ואני כונתי עצמי לעסוק בתורה ומעשים טובים אבל היו לי מניעות הרבה א' שבא לי חולאי' כמו שחין פרה בי מכף רגל עד קדקדי ובאבי ראש וחברי משוגעים בלי דרך ארץ והרב היה מחניף לנו ולא רצה ליגע עצמו כלל טעולם ולי היה צריך אז איזה ריש דוכנא והוא לא היה נוהג ריש דוכנא ובעצמו לא רצה לטרוח ולמד עמי מעט בקידושין ובכלות הקיץ הלך משם והקהילה לקחו למלמד חסיד א' ושמו היה ר' ליזר מקרקא והיה לו אשה חסידה ומושכלת דעת ובינה מושלמת בכל המדות והוא לימד אותנו הלכה וגם פירש תוספות והיא למדה לנו יראת ה' ודרכי מוסר והוא יגע עצמו הרבה ללמוד לי בכל מאמץ כוחו אשרי לו ואשרי חלקו והעיקור המפתח הראשון היה הוא לי מכל המלמדים שהיו לי מאז והלאה זולת מה שלמדתי מעצמי אך עדיין לא היה הדבר בשלימות כי גם הוא לא נהג ללמוד עם ריש דוכנא וגם הוא היה לפעמים חולי והיה קפדן גדול ואני הייתי חולי בכאב הראש כל החורף ואח"כ בקיץ שנת הת"מב חזר המלמד הראשון עם אשתו בלימלי והיו חשוכי בנים והיו מחנפים לתלמידים ולאבותיהם ומעט למרנו במסכת חולין ומסכת קטנים מסדר מועד בלי תוספות אעפ"כ התחלתי

לעיין קצת הלכות מעצמי ועמדתי שם במעזריטש שתי שנים וב' חדשים.²¹ אז הפעם באו הרבה יהודים מקהילות מעררין למעזריטש ולטרייבטש ולפאלין מסיבת המלחמה שבא הישמעאלי ללכוד את עיר ווינא ובאותו הפעם חזרתי לבית אבי לוואספ ועמדתי שם כל החורף בצער גדול יותר מבראשונה כולם הציקוני כל בני בית אפי' אחי הגדול והייתי בחולי עדיין ורועי פנים עד שעבר החורף והלכתי לפראג והייתי אז בן ט"ו שנים ולא ידעתי הנהגות של מדינות וקהילות גדולות אעפ"כ מצאתי הפרנסה בחינם אצל עשיר א' ושמו ר' משה נינצבורג והיה לו ב' בנים קטנים אבל היו צריכים לאומן יותר חכם ממני להדריך אותם בחכמה ובדעת ואני לא נסיתי זה מעולם ולא יכלתי לעמוד עמחם אלא זמן מעט אח"כ הקרה ה' מקרה טהור לפני חכם חריף וחסיד ה"ה מוהר"ר מרדכי חתן ר' פרץ דיין מניקלשפורג שלמרד עמי ג"כ בחינם והיה לו תלמיד בן של עשיר א' והיה שם הנער סיני בן כהח"ר ישעי' וואגין מאכיר והנער בן עשרה שנים ידע במיב דרך ארץ יותר ממני והיה קר ומפונק בן יחיד לאביו ולאמו הכלל העולה היה עזר ה' כרי שלא ימרוד בי ולא היה צריך לי רק לחזור עמו למודו ואביו ואמו אנשי חסד וביתו היתה חוץ לרחוב מקום שמח ורחב ושם נעשיתי בריא אולם ועמדתי בביתו כמעט שתי שנים והיה דומה בעיני אותן ב' שנים כרועה בשושנים לא הרגשתי כל ימי ימי תענוג כאותן ב' שנים אבל בעונותי לא היה שום משגח עלי והיה לי חברים רעים שהיו מספרים לי תמיד דברי חשק של נשים והוליכני בדרכיהם והיינו עדה רעה יחד כמה בחורים ילדים וגדולים היינו מבלים זמן בהבל ומעשי תעותעים בפיטפוטני דברים של מה בכך ובשחוק הילדות ובתולות כדרכם זה כסל למו עד שחשבתי שזה תכלית של אדם כי לא שמעתי כל זה הזמן יום ולילה רק לרדוף אחר תאות לבו שלאדם רוב היום הייתי עם חבירי הבחורים עושי מעשי כעורים לובשי בגדי שחורים²¹ וקצת מהם היו להם יותר מכ"ג שנים וגם היה להם עיון ופילפול ודרך ארץ יותר ממני וגלל זה חברתי עמחם בידעת אא"י ובדרכיהם הלכתי כעור באפלה תם אני ולא אדע חשבתי שזה הוא דרך ארץ כלילה למצוא חן בעיני הנערות וזה הצלחה אנשיות בנעוריו. ובאמת גם בבית שאכלתי היה שם חברה רעה נערים עושי המלאכה של הקרנות ומרכבות של שרים וסיני ארץ וראש הלצים ונאי עליהם היה שמו אברהם בם וכעם ושחק ורנו וכננע נראה לי בבית ומחוץ נדר מזה ומזה ושמן מהם תקח אזני ובער בלבי אז החשק של נשים שלא הרגשתי יותר מעולם מאז ועד הנה אשרי לי אלו היה

²¹ ע' מועד קטן י"ז ע"א.

נותן לי אבי אז אשה בודאי הייתי מוליד בנים הרבה בימי נעורי וכעת עתה הייתי יוכל לפרוש מכל ענייני העולם ועתה בעונותי אני ערום ועריה מחכמה ודעת וחשוכי בנים ולא נשאוי אשה ורצון לפרוש מכל עניני העולם הזה אבל לא אדע פן ואולי יותר טוב ליקח אשה ולהולד בנים אולי יהיו צדיקים הבנים והאשה תהיה אשת חיל שתהיה לי לעזר ומה' אצפה מענה על זה שיודיעני ע"י איזה סימן או בחלום או בפסוק שיבוא בדמיון כשאקין משנתי או אשאל לתינוק פסוק לי פסוקך וחפץ ה' בידי וצליח אמן: אח"כ הלכתי לפ. ט. . א. שלא מירדעת אבי יחי' אפס דמים (?) מאיש רק אבי זקני הח"ר יעקב ז"ל היה אז בפראנא נתן לי איזה זהוב' ושם עמדתי במשך ג' שנים והייתי בצרות רבות ובטלטול והייתי בק"ק קראקא ושם התחלתי להתעורר לקבל עלי יקר ותפארת של לימוד לשם שמים ויראת שמים ודרכי תשובה.

זכרון הדברים שאמרתי ונדרתי

א' בנעודי אחר חולי של מגפה נדרתי להשתדל להיות עוסק בתורה ובמצות יותר מאדם בינוני.

ב' כשהייתי בן י"ג שנים נדרתי שלא לשחוק בקארטין ולהרחיק ולמעט מכל מיני שחוק כל מאי דאפשר.

ג' כשהייתי בן ד' נדרתי להיות בעל תשובה כל ימי דחינו להתענות מידי יום ביומו בזמן שמותר להתענות אבל אח"כ התרתי אותו משום שלא ידעתי ולא ראיתי מה שמנגידים לדעות כגון ספר מנורת המאור.

ד' כשהייתי ד"א שנה נדרתי שלא לבטל מן היום כי אם ג' שעות לכל היותר אלא או בהלכה או בקלאכה אא"כ שום כבוד אורחים או איזה עסק מצוה.

ו' (sic /) ועוד בשנה הלז קבלתי בנדר שאשתדל להיות מעורר השחר מדי יום ביומו הגם שאח"כ עברתי בעונותי וחרטתי והתרתיהו כדלעיל.

ז' עוד נדרתי שלא להסתכל על נשים לבוין להנאה.

ח' עוד כשעברתי בים צרה מקורפו קודם ביאתי לוויניציאה בא נחשול למבוע אותנו והיה זה עש"ק קודם הלילה כ"ז סיון שנת תנ"ה קבלתי להאמין בלב שלם כל דברי חכמינו ז"ל שהאמין הרמב"ם וגדולי הדור ולהיות מרדק במצות ככל תקוני דרבנן ולעבוד את השם בלב שלם.

ט' כשהייתי חולי בק"ק פיזא נדרתי להשתדל הרבה ליקח אשה אם אפשר קודם שתצא השנה וכן עשיתי אבל איחרתי הרבה ועשיתי מוצא.

י' עשירי יהיה קודש קדשים.

TRANSLATION.

I can trace my family tree for only four generations. I learned from my grandfather Jacob that his father Abraham ha-Levi had come to Bohemia from Poland as a young man possessed of considerable scholarly attainments. He married in Kolin, Bohemia, and died soon after the birth of his son Jacob, my grandfather. As the latter was left an orphan in childhood, he did not know from which city his father had come and to what family he belonged. My grandfather married Lieble, the daughter of Kalman of Bisenz, who was the son-in-law of R. Eliezer Perels, the author of the book *Damesek Eliezer*, a commentary on the *Sefer ha-Kanah*, as well as other works. His son was Moses Kuskes. This whole family lived in Prague. My grandfather had many sons, but they all died early, and only my father, Abraham ha-Levi, and two daughters, Rebekkah and Pessel, were spared. My father devoted himself to the study of the Torah in his youth, being an only son, and he showed acumen and skill in talmudic debates which brought him recognition from prominent men and scholars. They married him to a girl of a very prominent family, Gnendel, the daughter of R. Jehezkel of Chelm, in Little Poland. The latter, my grandfather, died in Poland before the times of the terrible persecutions under Chmielnicki, and my grandmother, Nuḥah, remained a widow with three sons and two little daughters. I was told that she was a good, energetic, and clever woman, and supported her family comfortably up to the time of the great uprising throughout Poland, when she fled with them to Nikolsburg, Moravia, to her brother, the famous R. Menahem Mendel Krochmal, the author of the

responsa 'Şemah Şaddik', who was then Rabbi of that community and of the whole of Moravia. In his house my mother was brought up. When he died his son R. Judah Loeb succeeded him, and he married my mother to my father, and gave her a large dowry as if she had been his own daughter. He arranged the wedding splendidly, and my father then brought her to his house. At the time he lived in Meseritsch, Moravia. My grandfather, Jacob ha-Levi, was then rich and prosperous. My grandmother, his wife, was very pious and charitable, and went every morning and evening to the synagogue; and so was my mother Gnendel even in a higher degree; she was, moreover, a very intelligent woman. My father continued to study the Torah. Three or four years after the wedding, in the winter, the Mohammedans and Tartars swept over Moravia to destroy it, and all fled in confusion and terror to Bohemia. My grandfather, who was a rich man, lost nearly all his property, so that but very little of their fortune remained in their hands. My grandfather, his wife, two daughters, and my father and mother with the rest of the family remained in Bohemia. They finally came to Lichtenstadt, where my father secured a post as an elementary Hebrew teacher. He remained there for a few years, then he returned and found his house entirely empty. My mother then showed her ability in supporting the family by her own efforts, and started to manufacture brandy out of oats in a copper alembic, as was the custom in those parts. This was hard labour, but she succeeded. In the meantime my father pursued his studies. One day a holy man, R. Loeb, the Rabbi of Trebitsch, whose authority extended over Meseritsch, where my father lived, came to our town and stayed in our house.

When he saw the troubles of my mother, his cousin, he had pity on her, and gave my father some gold and silver merchandise, such as rings, to get him used to trade in an honest and intelligent way. My father was successful and did a good business. Incidentally this brought him the acquaintance of the Count who owned the city. The latter liked him, and turned over to him the 'Branntweinhaus' (distillery) in which they were working with seven great kettles, and he gave him servants to do the work and grain to prepare brandy. For this my father paid him at the end of the year a specified amount, in addition to paying a certain percentage of the income in taxes, as was customary. From that time he became prominent. My mother bore him first a daughter who died, then three sons, my rich and prominent brother Kalman, my poor self, and a son Moses, who died during the year after his mother's death.

When my mother was at last able to rest from her hard work, she fell sick in consequence of the heat and the fumes of the brandy, and she died at the age of thirty-four years. There was no one in our town or outside of it who was like her in wisdom, piety, and charity. She died on a Sabbath, the 24th of Iyar 5432 (May 21, 1672). I was then four years old, and my older brother seven. In the course of the next year my father married again a great lady, Freidel, the daughter of R. Meir, the Shohet from Vienna. At the same time he gave his sister Pessel to his brother-in-law Samuel for a wife, so that they made an exchange. The wife of my father was herself still a young child who did not know how to bring us up in cleanliness as is necessary with little boys, nor could she properly care for us when we were sick. We have to thank God

and the help of our grandmother Lieble, and her good daughters, that we grew up at all. Even so little Moses, who was only one year old, died.

After my mother's death my father began to strive for prominence and power, for as long as my mother lived she kept him back and reproved him as a mother does with her son. His father also, may God forgive him, was all his life hot-tempered and quarrelsome, and from him my father, if I may be forgiven for saying so, had partly inherited the same temperament, for he was still young and had not gone as an exile to foreign countries as I did. But he found his match, who paid him back in his own coin. For there arose against him wicked men with whom my father had quarreled for years, and who had fallen under his power through his influence with the Count. Now the Count sold his property after three years and went to war against the enemies in foreign lands. He left my father in the hands of another Count who had bought the town ; but the latter was not as favourable to my father as the former. My father thought it was the other way, and he relied on a broken reed to combat his enemies. These, however, were numerous and more cunning and deliberate, for my father at that time was hasty in all his actions, and sometimes transacted his business without taking proper counsel and consideration, and he planned great undertakings to increase his wealth and honour, but it turned out the other way. His enemies ruined his reputation with the Count. The latter made charges against him in connexion with the 'Branntweinhaus' and other business matters, and put him into prison for two months. Since the first Count was far away, nothing could be done to save my father, and he had to give up half his wealth in

order to be released. On this occasion his enemies wreaked their revenge on him, saying, 'when the ox has fallen, sharpen the knife' (Shabbat 32); and they urged the Count to expel my father, together with his old father Jacob, from his property. The Count did so. He expelled my father in Tammuz 5435 (1675), while my grandfather fled in secret, for he owed money to many gentiles and could not pay them. I was at that time seven years old. My father found a temporary shelter in the town of Humpoletz, a town of wool-weavers, and he traded there for a year, while I was cut off from study and good deeds and left to myself. He then went to a village, Wostrow (?), for the Count had in the meantime returned from the military expedition and bought this village, and my father followed him there. As for myself, I was constantly going back in my studies as well as in manners and conduct. After a while my father decided to send me to Prague, which was a day's journey. My older brother was also there; it was winter then, and I was nine years old. There, too, I did nothing, for my father did not know how to arrange matters properly, and in his endeavour to save money he placed me for a small sum in charge of a teacher, who took little care of me, while I needed great attention if I were to be taught with any success. At that time my power of comprehension and my memory were weak as a result of illness. I was full of ulcers, and the meals I ate were very unwholesome for me, for it is the custom in Prague to eat at the midday meal peas and millet with a little butter, which proved very injurious to me. But nobody looked out for me to give me medical treatment. Although my father came several times to Prague he did not notice this. I gratefully remember R. Loeb Fleckeles, who gave

me meals in his house and kept me for about six months for a small sum, my father paying him about six gulden a month. He wished me to be a companion for his son Simon who was then five years old, and I helped him by taking him to school and going over his lessons with him. At that time I was very humble and ready to be a slave to everybody, and to do anything I was ordered. If my father only had left me in this house, I would have become used to good manners and learned a little more than in the village of Wostrow among the country people. My father, however, wished to save money and took me home ; my older brother was there at the time also. He thought that he himself would teach us, and my brother, who was thirteen or fourteen years old, actually learned from him haggadic literature, such as Rashi and Midrashim, as well as the laws of Sheḥitah ; but I needed a special teacher. My father started to teach me Gemara Sotah once or twice, though I had never before studied Talmud or even Mishnah. Thus a long time passed by without my learning anything, until I became a thorn in my own eyes and even more so in the eyes of my father, because I was a boor brought up in dirt without any cleanliness, for the lack of a mother ; and I remember that at the age of eleven I ran around barefooted and without trousers, and no one cared. My father then had many little children, for his wife bore him almost every year a son or a daughter. I am sure that if anybody had announced my death to him at that time he would have thought this good news, for he considered me ignorant and good for nothing, so that my existence was a burden to him. My brother was a strong boy who did hard work in the slaughter-house and made himself otherwise useful, while I was oppressed by all the members

of the house; everybody ordered me around; this continued for two years, 5438-9 (1678-9). In 5440 (1680) a plague broke out in Bohemia, and especially in Prague. From that city the Rabbi, R. Jacob Backofen (Reischer), the author of *Minḥat Jaḳob*, came with his wife Jettel and her sister Freidel, the daughters of the Rabbi, R. Wolf ben Rabbi Simon Spira; and they stayed with us in our house in the village. I still remember the great modesty of that scholar who was willing to take the trouble to teach me like a school teacher. But his wife, who domineered over him, did not permit him to carry out his good intention. In the course of Tammuz I fell sick, and the symptoms of the plague became apparent. For three days and nights I had high fever, and was near death. Then a swelling broke out behind my ear on the neck which burned like fire, and all the members of the family became frightened. The Rabbi and his wife noticed it, and fled from our house to the house of his uncle in Wotitz. The plague was then raging all around our village, and the Count established a 'lazaretto', i.e. a small wooden house of two rooms in the midst of a big forest about a mile away from his castle. If some one fell sick in one of the villages he was driven out of his house with all his belongings, and had to go into that forest. The Count had set aside an open space some yards wide all around his castle, which only those living in the castle were permitted to approach. He only kept very few people in his castle, and enclosed himself in there, and never left it with his people. He admitted no outsider except my father, who was clever, and with whom he liked to talk, and he wanted him to appear before him and stay with him most of the day. He had ordered my father to act in the same way, and to forbid his family to leave

the house or to admit strangers. He also told him that if, God forbid, a member of his own family should fall sick, he should not conceal it, but of his own accord should leave the house and go with everything into the forest. He warned my father that if he were to find out that my father had concealed such a thing he would permit the gentiles to burn the house down with all the inmates in it. When my father now realized that he had the plague in his house he was very much upset, and did not know what to do. To carry out the order of the Count and to go with his family into the forest would involve grave danger, for the fact would become known to the inhabitants of the villages, who are mostly wicked men, thieves, and murderers, lying in wait for the blood and the property of Jews. Even in the cities they love to oppress and rob them in their houses, how much greater then was the danger of their coming to murder us in the forest. He, therefore, decided to hide me in the garret, asking his father Jacob ha-Levi to take care of me, which he did, although he was an old man himself. He tended me so carefully that no other member of the household needed to come to the room in which I stayed, hoping that this perhaps might prevent the plague from attacking others. In this way he stayed with me about six days. But one day slanderers came to the Count and reported they had seen my grandfather with another Jew, a certain Saul Pollack, who lived in our house with his wife, go together to other villages in which the plague was raging to trade there. At once the Count decreed the expulsion of both from his territory at the risk of jeopardizing their lives if they should be seen there again. Then my grandfather was compelled to leave me alone on my sick-bed, for it was dangerous to hide, as they would

have searched for him in all the rooms, and if I had been discovered it would have involved danger for all. Therefore both had to leave the territory under the eyes of the Count. But God took pity on my suffering, seeing that there was no one to attend to me, and sent me full recovery, and what was particularly fortunate, the abscess did not open again when there was no one to take care of me, but it went down daily by the grace of God. For there happened to come to us the brother of my father's wife, R. Samson of Kamnitz, who told my father how to prepare a plaster from the white of an egg with a little alum, about the size of a nut. Both of these had to be stirred quickly and carefully in a little kettle until it turned solid. He followed this advice. The plaster was handed to me from a distance and I put it on, although I was only a boy of twelve and sick, for I had been compelled to devise ways of how to take proper care of myself. Similarly they brought my meals to the top of the staircase, and put them down near the door of the staircase, which they closed at once. I had to get up from my bed to take them. I lay there alone day and night, and at that time I saw apparitions and dreamed dreams. That I remained alive was against the laws of nature. God in his mercy gave me strength so that I improved from day to day, the fever left me, and only the place of the swelling was burning like fire, and my whole face was red. One day, however, our gentile neighbours, who noticed my absence, began to say to one another: 'See what these Jews did; one of their children evidently died of the plague, and they have concealed it.' As trusty servants of the Count we ought to go and tell him, and take our revenge on the Jews. When this rumour reached the ears of our family,

my father cleverly ordered me to dress, to fold a linen cloth around my neck, and put it on in such a way that the redness could not be seen. He urged me to be courageous, and asked me to go through the garden, over the fields, and to return along the river, passing the houses of the gentiles and the castle. If somebody were to ask me whence I came I should answer that I was coming from school, that I had stayed with a teacher in the village of Menain (?) two miles away, and had felt the desire to come home. I did so and, thank God, I ran and jumped like a young deer, passed the castle and the village, and was seen by many Christians, who were thus put to shame, and their scheme failed. Many of our neighbours came to the store to tell my father: 'Your son whom we thought dead has returned.' He answered them, 'You are dead, but we live for ever'; they almost revealed to him what had been in their minds. My father further showed his cleverness by telling my older brother to put a ladder to our fruit-tree in the garden and ordering me to ascend the tree nearest the street of the village so that all passers-by should see that I was well. He also ordered me to be playful with the village-children, to throw fruits into their faces, and to call at them and jest with them. I obeyed and laughed while my heart felt bitter. Thus it was through God's counsel that the rumours stopped. I repeated this several times, but I could not appear before them often, lest they should notice the change in my appearance, for I never used to go with a neckcloth before, and now it was already some days since I had returned from my journey. Once I saw a gentile going before me with his hand on his cheeks, for he suffered from toothache, and his face looked drawn; I jestingly remarked, 'Woe

unto you, I am afraid you suffer from the plague.' I said this to show how healthy and merry I was, following my father's order. But he answered back, 'You have the plague yourself; remove that cloth from your neck, and the swelling will be seen underneath.' I was frightened and hid myself, but God made the gentiles blind and forgetful.

After a month I came down to the house and mingled with my brothers and sisters as before, participating in the common meals, and no one paid attention to it. I grew stouter and stronger after this. In the year 5441 (1680) in the beginning of the month of Tishri, the plague stopped in Prague, but in the rest of Bohemia it spread to such an extent that people became tired of keeping away from one another. In our village many even among the people of the castle fell sick and died. My sister Leah, who was then six years old, got the swelling characteristic of the plague, but it was not so dangerous, even though it became public, since the Count had become weary of taking precautions, and my father did not come to him. At the end of Kislew the plague stopped, but in Heshvan the plague had raged around our neighbourhood, and many Jews died from it. In some villages all the male population died out, and only a few women were left. No one was there to take charge of the dead, who could not be buried, for it was winter and the earth was as hard as marble, and there was a heavy snowfall in those parts; so they only covered them with snow, and often wolves came and ate the corpses, and sometimes dogs scratched the snow off the bodies. May God have pity on their souls, and may they be bound up in the bundle of life with the other righteous. In our house, thank God, no one died. Only the aforementioned Saul died from the plague two months after

the Count had expelled him, so that even this turned out to our good, for in this way he did not die in our house.

In the winter of 5441 (1680-1), in the month of Kislew, a great column was seen in the sky towards east, which was very high, and remained for a month. Some claimed that it was a natural phenomenon called 'comet', which sometimes appears in a very cold winter, but the astronomers explained it in various ways, and so it happened that in this year a new great world war (the Turkish war) started, which did not end till 5458 (1698).

In this winter my father made great profits, and was successful in all his transactions with various kinds of merchandise. From my own impulse I made up my mind to go to some Jewish community to study Torah. For I was ignorant, and God had shown his great mercy to us. My father promised, but did not keep his word; I often saw guests come (with whom my father went away) and he had promised to take me with him to Moravia, but he changed his mind. This happened several times, and the obstacle was that the necessary clothing for me was not ready, as no one looked upon me with kindness. My father's wife had her hands full with her own little ones. One night before my father was to leave I was awake the whole night sewing for myself sheepskins which are called *Pelz*, and I made a kind of a long gown for underwear, and something for my feet. I took secretly some shirts so that my father should not notice anything, and before daybreak I went to the place where the sleigh was prepared for my father, and stayed there. When he came it was still dark before daylight, and when he noticed me he thought the house-dog was there, and he wanted to kick him away. I then said, 'Father, this is thy son who

is ready to serve thee on the way which I take in order to study.' There were many strangers present, business men, who had come to buy wool. They saw my good resolve, though I was very young, and urged my father to take me along; they were sure I would become a great scholar and a good man. My father then answered that it was impossible to take me along, for I had no proper clothing and it was very cold. I then showed my cleverness, how I had prepared for myself everything necessary for the journey. He finally agreed and took me along; but the cold was so severe that several times I thought I was going to die; the snow was falling and the wind blew it into our faces, and it caused my father great pain; it was literally like the sacrifice of Isaac when they (he and Abraham) were on the way, and as the Midrash (Tanhuma, Vayyera, § 22, Yalkut) tells us Satan brought them into the water up to their throat, &c. But those who are travelling for the fulfilment of a Mišwah suffer no harm (Pesahim 8 b), and we reached Herschmanik. I was left there in the house of a teacher, R. Jacob from Gaja, and he started to study with me Rashi, Midrash, other haggadic texts, and the Sayings of the Fathers. He noticed that I could not read properly through the fault of my first teacher, who had not instructed me well. The little I had known I had forgotten, and I was in great trouble, for the new teacher was of an irritable temper, and had neither composure nor common sense. He hit me and put me to shame, but did not make good my deficiency, and only taught me the melodies for the readings from the Torah and the Haftarahs and a little Haggada and the Sayings of the Fathers. I asked questions and searched in the haggadic passages, but as he often laughed at me I stopped. This

was surely a grave mistake, but the teachers are foolish, and do not realize the harm they do.

I remained with him from Adar 1, 5441 (1681) till the middle of Tammuz, boarding in his house. During the first two months, when he had to slaughter calves, he gave me good meals, the spleen and part of the liver, but when the time of slaughtering calves had passed, my meals became worse and worse, for poor though he was, he was rather fastidious, and he and his wife ate the good things themselves and gave me coarse village bread, which caused me severe headaches and stomach trouble. I was there all alone with no relative near; all the townspeople noticed my appearance and questioned me; if I had told them it might have helped a little, but I was very modest and humble and God-fearing, and I thought it would be a sin to rebel against my teacher. In the middle of Tammuz, while the teacher was away from home, my father came in company with his brother-in-law, Samson, and stayed for some time in the town. His brother-in-law had a son Sender, who studied together with me and knew all my troubles. He told my father everything, and although I contradicted him, my father believed Sender and took me away from Herschmanik and brought me to Meseritsch, my birth-place, where all my family on my father's side lived; here my two aunts were married, and I had my meals in the house of my aunt Pessel and her husband Samuel, the brother of my stepmother. There was also there a good and intelligent teacher, Mordecai from Brod. I went to minyan (became Bar-Miṣwah) on Sabbath Nahamu; they furnished me with new clothes, and boys of the same age who knew more than I did were jealous of me. They could follow the teacher in the study of Talmud with Tosafot which

I did not know before, and only began for the first time to study here. They were younger and went in torn clothes and rags, as it was usual in those parts. Therefore they annoyed me and tried to disgrace and insult me, so that I became almost weary of my life. The women of the community all praised me because I was modest and treated them with respect; that was another cause of jealousy. Their parents also were jealous of my father and myself; some of them were really bad, one Aaron, the son of Berl Pollack, I am sure is still hated by the people for his wicked deeds, which I had occasion to observe; the other, Jonathan ben Lipman ben David, a big lunatic, is now, I believe, a scholarly man. Sometimes he would be friendly with me. My intentions were to devote myself exclusively to study and good deeds, but there were many obstacles; I suffered from sickness, I had boils on my whole body and headaches, my schoolmates were wild and ill-mannered, and our teacher flattered us and never wanted to exert himself; what I needed was a regular tutor, but he never employed assistants, nor did he take pains himself. He taught me a little part of Kiddushin. At the end of the summer he left the place, and the community engaged in his place the pious R. Lazar of Cracow, who was married to a pious, sensible, intelligent woman, and gifted with all good qualities. He taught us Talmud and Tosafot, she taught us the fear of God and a virtuous life. He took great pains to teach me. May he be praised and rewarded for it. He of all my teachers was the one who gave me the key and taught me more than all those I had before or after, except what I studied for myself. Still the whole situation was far from satisfactory, for he too failed to employ an assistant, and sometimes he fell sick; he was also very irascible, while I suffered from headaches

during the whole winter. In the summer 5442 (1682) the old teacher returned with his wife Blümele; they had no children, and flattered the pupils and their parents. We learned with him a little of Hullin and small treatises of Moed without Tosafot; moreover, I already began to study a little Talmud for myself. Altogether I stayed in Meseritsch two years and two months. Then many Jews from Moravia came to Meseritsch, Trebitsch, and Polna on account of the war, for the Turks came to besiege Vienna. I then returned to our house at Wostrow, and stayed there the whole winter in greater discomfort than ever. Everybody, including my older brother, ill-treated me; I was still sick and looked bad till the winter had passed. Then, at the age of fifteen, I went to Prague, with no knowledge of the life in a large community. In spite of this I found maintenance in the house of a rich man, Moses Ginzburg, who had two little boys. They really needed a tutor better fitted than I was to guide them in study and understanding. I had never tried this before, and could only stay with them a short time. Then God sent me a happy chance, for the scholarly, acute, and pious R. Mordecai, the son-in-law of the Dayyan R. Perez of Nikolsburg, who taught me without pay, had another pupil, Sinai ben Isaiah Wagenmacher, a boy ten years of age, who knew better how to behave than I did, the only son of rich parents, fondled and spoiled. By the help of God he did not rebel against me. I had only to go over his studies with him. His parents were charitable people; their house was outside of the street (*ghetto*), on a large pleasant place; there I gained strength and health. I lived with them about two years; I felt as if I dwelt amid roses, and never in my life did I feel as happy as in those two years. But unfortunately no one looked out for me, and

I fell in bad company. They talked to me constantly about women, and led me in their ways. We were a bad set of young men, of different ages, wasting our time with useless things and fooling with girls, as was their habit. I finally came to think that this is the whole aim of life, since during the entire time we never spoke of anything but of following the inclinations of the heart. The greater part of my days I spent with my young friends who lived an immoral life. Among them were some who were over twenty-three years old, and had more Talmudic knowledge and better manners than I. Therefore, with the consent of my father, I joined them and followed in their footsteps, like the blind in the dark, thinking in my simplicity that the purpose of good manners was to find favour in the eyes of the girls, and that this is human happiness in one's youth. Even in the house where I lived the young working men who were employed in building carriages for the noblemen were a bad sort; their ringleader was a certain Abraham Bass, who was boisterous and wild, so that I was under evil influences from all sides. I was more passionate at that time than ever again in my life. How happy should I be now if my father had then given me a wife. I would have raised a large family, no doubt, in my early life, and would now have been in a position to retire from all worldly affairs.

Now, unfortunately, I am devoid of wisdom and intelligence, without sons and spouse. I wish to retire from the affairs of this world, but I do not know whether, after all, it would not be better for me to marry; possibly I might have pious children and a capable wife who would be a help to me. I wait for an answer from God, that he notify me by a sign or a dream or a verse, of which I might think when I wake up, or which a child might

answer when I ask for its lesson. May I be successful according to the wish of God. Amen.

Our author's account stops here, but we gain a few facts of his later life through some of the entries in his little note-book. At the age of seventeen he went, without his father's knowledge, to a city the name of which is not legible. The expense he defrayed with a small sum of money provided by his grandfather. He was in great distress; when twenty he went to Cracow, where he began to repent his mode of life and to study more seriously. But, as he intimates in the autobiography, he went around much farther in the course of his life. From a list of resolutions he had made at various times, beginning with his recovery from the plague, we see that in 1695 he left Corfu for Venice; later he stayed at Pisa, where he vowed to get married in the course of the year if possible; this, he adds, he did after some delay. Again we find him in Zante selling Tefillin and Mezuzot, correcting the Sefer Torah, and delivering a Derashah in the synagogue, but he was the object of raillery on the part of the innkeeper with whom he stayed, until a certain Judah Modona took him into his house. Even then the innkeeper persecuted him and brought him into trouble because he had slaughtered fowl, but at this point the account breaks off. Evidently he had become a Sofer, and therefore also we find the records of the purchase of parchments at the end of the volume.

We do not hear any more about our hero, but his further fate is of no material importance to us. Of course, it would have been interesting to read his impressions of the various communities he visited, but this would hardly equal the quaint account of his younger years.